

Donuk Bir Yaşamın Bütün Günleri: *Lütfi* Filminin *Sisifos Söyleni* ve Üç Aşamalı İntihar Kuramı Bağlamında İncelenmesi

All the Days of a Dull Life: The Film Lütfi in the Context of The Myth of Sisyphus and the Three-Step Theory of Suicide

Duygu SEVİM¹

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ORCID: D.S. 0009-0007-5693-9438

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Duygu SEVİM,
İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

E-posta/E-mail: dygse77@gmail.com

Başvuru/Submitted: 23.10.2023

Kabul tarihi/Accepted: 20.12.2023

Atıf/Citation: Sevim, D. (2023). Donuk bir yaşamın bütün günleri: *Lütfi* filminin *Sisifos Söyleni* ve Üç Aşamalı İntihar Kuramı bağlamında incelenmesi. *Filmvisio*, 2, 161-190. <https://doi.org/10.26650/Filmvisio.2023.0017>

Öz

Ölüm düşüncesi bireye her zaman olumsuz, hahos duyguları ve düşünceleri çağırıştır. Doğada kendinden başka canlıların ölüp yeniden dirildiğini gören ancak kendinin yok olacağını farkında olması bireye korku verir. Böylesine acıklı ve korku dolu üstelikte kaçınılmaz bir sona bireyin kendi isteği ile ilerleyişi her zaman anlaşılması güç olmuştur. Bu nedendir ki tarih boyunca intihar kavramı üzerine çalışılmıştır. Bireyi intihara yönlendiren motivasyon kaynakları, intiharin nasıl önlenebileceği gibi kavramlar üzerine araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalışmada intihar kavramına felsefe ve psikoloji kavramlarından destekle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın felsefi dayanağı yaşam, yaşamın anlamı, ölüm ve intihar kavramı üzerine düşünceler üreten Albert Camus'nün *Sisifos Söyleni*'nde ortaya koymuş olduğu 'uyumsuz insan' olgusu oluştururken psikolojik sınırları ise 2015 yılında David Klonsky ve Alexis May'in üretmiş olduğu Üç Aşamalı Kuramı ile çizilmiştir. Daha önce üzerine çalışmanın yapılmadığı gözlemlenen Cahit Kaya Demir'in *Lütfi* isimli filmi, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yöntemin hermenötik ilkesi ile *Sisifos Söyleni* ve Üç Aşamalı İntihar Kuramının öncülüğünde incelemeye tabi tutulmuştur. Bu inceleme sırasında 'Ölüm ile yaşam arasındaki birey Camus'nün uyumsuzuna dönüşebilir mi?', 'Yaşamın anlamsız olduğu kabul edilebilir mi?', 'Yaşamın anlamsızlığının kabulü bireye nasıl etki eder?' sorularına cevap aranmaya ve Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nın öne sürdüğü gerekliliklerinin sınanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İntihar, *Sisifos Söyleni*, Üç Aşamalı İntihar Kuramı, Albert Camus, David Klonsky, Alexis May

Abstract

The thought of death always evokes negative and unpleasant feelings and thoughts in individuals. Witnessing the cycle of life and death in nature, where other living beings die and are reborn, while being aware of one's own impending death, instills an individual with fear. The progression towards such a tragic, fear-filled, and inevitable end, especially when it occurs voluntarily, has always been difficult to understand. This pursuit of understanding is why the concept of suicide has been studied extensively. Research has been conducted on the motivating factors that lead individuals to suicide and on concepts such as how suicide can be prevented. This study uses philosophical and psychological concepts to support

the concept of suicide. The philosophical foundation of the study is based on Albert Camus' (1942) concept of the absurd man as presented in *The Myth of Sisyphus*, in which he explores ideas about life, its meaning, death, and the concept of suicide. The psychological boundaries are drawn by the Three-Step Theory (3ST) of suicide proposed by David Klonsky and Alexis May (2015). The film *Lütfi* (2016), directed by Cahit Kaya Demir and not previously studied, has been subjected to examination using the phenomenological method guided by the hermeneutical principle of *The Myth*

of *Sisyphus* and the three-step suicide theory. During this examination, the study explores answers to such questions as "Can the individual become the absurd man between life and death according to Camus?", "Can the meaninglessness of life be accepted?", and "How does the acceptance of the meaninglessness of life affect the individual?" and attempts to test the requirements proposed by the three-step suicide theory.

Keywords: Suicide, *the myth of Sisyphus*, the Three-Step Theory of suicide, Albert Camus, David Klonsky, Alexis May

Extended Abstract

Despite the absolute certainty of death for every living thing on our pale blue dot, humans often avert their gaze from its inevitability. The thought of death, with its extinction, exhaustion, and anxiety-provoking finality, is simply too fearful to confront. Thus, people continue their daily lives, ignoring death's existence while simultaneously making future plans and striving to leave an unforgettable mark on the world. This contradictory approach of ignoring death while seeking immortality is a curious characteristic of the human species.

However, not everyone chooses to ignore death's call. A significant number of individuals actively choose to end their own lives, drawn to suicide for a multitude of complex and subjective reasons. This phenomenon has captivated the attention of numerous disciplines from psychology and sociology to philosophy and theology, each seeking to understand the motivations behind this act.

Ever eager to unravel the human mind, psychology has been particularly active in this field. Through research and various theoretical frameworks, psychologists have attempted to understand what drives individuals to take the figurative "sickle" from the Grim Reaper's hands and walk towards death (Baudrillard, 2001, p. 258), meticulously studying genetic and environmental factors that might influence suicidal tendencies and developing strategies to prevent self-harm. The Three-Step Theory (3ST) of suicide serves as a useful framework for analysis and posits that suicide unfolds in two distinct stages: ideation and attempt. Klonsky and May (2015, p. 116) argued that the initial stage hinges on the potent combination of pain and despair and that both must coexist for suicidal thoughts to take root. The second stage, known as commitment, signifies

a crucial shift – the disappearance of the will to survive. When the individual's connection to life severs, and the pain-despair cocktail intensifies, the transition from ideation to attempt becomes more likely.

Albert Camus, whose philosophical musings form the backbone of this study, took a firm stance against suicide. For him, philosophy boils down to a singular, existential question: Is life worth living? In his iconic work, *The Myth of Sisyphus*, Camus (1942) answered this question through the lens of the absurd man. This individual, unwilling to compromise his authenticity, grapples with the inherent tension between hope and death with an open mind. He readily acknowledges his estrangement from both himself and the world, embracing the limitations of human knowledge and finding solace in acceptance. He lives fully, aware of the consequences of his actions, and chooses to continue living even in the face of life's inherent meaninglessness, a concept Camus described as the absurd. According to him, embracing this absurdity is the key to genuine living, and humans are, by nature, predisposed to this incompatibility.

To delve deeper into these ideas, this study focuses on the 2016 film *Lütfi*, directed and written by Cahit Kaya Demir. The film narrates the story of Lütfi, a man haunted by the loss of his wife 12 years prior and consumed by a profound lack of the will to live. He repeatedly attempts suicide, only to be thwarted by seemingly mundane circumstances. One day, Lütfi makes a pact with Salih, his apartment building's caretaker, to end his life. This agreement brings Lütfi a strange sense of peace, and he begins to rediscover joy in life's simple moments. However, when Salih arrives to fulfill their pact, Lütfi, fueled by an unexpected surge of survival instinct, fights back.

Through a detailed analysis of Lütfi's suicide attempts, the study utilizes Martin Heidegger's hermeneutic principle, a cornerstone of the phenomenological approach, to explore the film through the lens of Camus' absurd man and the three-step suicide theory. By examining Lütfi's journey, the study seeks answers to profound questions such as can an individual teetering between life and death embody Camus' notion of the absurd man, can accepting life's inherent meaninglessness be liberating, and how does this acceptance impact an individual's experience of life itself. Ultimately, the analysis will test the applicability of the three-step theory within the film's narrative, shedding light on the complex inner world of someone confronting the abyss.

Giriş

Çok daha iyisine layık olan annem Gülay Sevim anısına

Ölüm, soluk mavi nokta üzerinde yaşamış, yaşayan ve yaşayacak olan her canlı için kaçınılmazdır. Bu kesinliğe rağmen insan başını ölümün aksi yönüne çevirmiştir. Çünkü ölüm, yok olma ve tükenme düşüncesi korku ve kaygı vericidir. Bu nedenle de insan, ölümün var oluşunu görmezden gelerek günlük yaşamına devam eder ve aynı zamanda geleceğe dair planlar yapar, dünya üzerinde 'unutulmayacak' biz iz bırakmak adına uğraşlar verir. Ölüm kavramına karşı sergilenen yaygın tutum onu yok saymak olsa da azımsanmayacak sayıda insanda ölüme kendi istekleri ile gitmeyi tercih etmektedir. Oldukça kafa karıştırıcı ve öznel olan bu öz kıyım arzusu geçmişten günümüze değin insanların ve bilimin ilgisini çekmiş ve intihar kavramı üzerine farklı disiplinler birbirine benzemeyen çalışmalar yürütmüştür.

Psikoloji bilimi de bu disiplinlerden biridir. Psikoloji, Azrail'in elindeki orağı alıp, ölümün üzerine yürüyen kişiyi (Baudrillard, 2001, s. 258) motive eden gerekçeleri bulmayı, intihar girişimine sebep olabilecek genetik ve çevresel faktörleri bulmak, intihar girişimlerini önlemek adına araştırmalar gerçekleştirmiş çeşitli kuramlar ortaya koymuştur. Araştırmanın örnekleme ve amacına uygun olarak Üç Aşamalı İntihar Kuramı tercih edilmiştir.

Üç Aşamalı İntihar Kuramı intiharı düşünce ve girişim olmak üzere iki ayrı evreye ayırmaktadır. Klonsky ve May ilk aşaması acı ve umutsuzluk intihar düşüncesinin oluşmasına sebep olduğunu söylemektedirler (Klonsky & May, 2015, s. 116). İntihar düşüncesinin oluşabilmesi için acı ve umutsuzluk durumlarının ikisi de bir arada bulunmak zorundadır. Kuramın ikinci aşamasını bağıllık oluşturmaktadır. Klonsky ve May bağıllık kelimesini en geniş anlamıyla kullanmışlardır. Bu bağıllık bir insana, bir işe, bir proje ya da bir hobiye olabilir. Bu aşamada önemli olan bireyin yaşamda kalma isteğini sağlayan ögenin ortadan kalkmasıdır. Acı ve umutsuzluk hissi ile birlikte bir de bireyin hayatla kurduğu bağıllık koptuğunda, intihar düşüncesini bir teşebbüse dönüştürmesi yüksek ihtimaldir.

İntihara felsefe biliminin penceresinden bakıldığında, düşünürlerin intihar üzerine birbirlerine benzemeyen yargılara vardığı ve bunları savunduğu görülmektedir. Sokrates, Seneca, Schopenhauer, Hume, Nietzsche gibi düşünürler intihara olumlu bakabilirken

Aristoteles, Pythagoras, Cicero, Epikür, Descartes ve Camus intihar eylemini yadsımıştır (Akdaş, 2022, s. 76-93). İntiharı yadsıyan düşünürlerden biri olan Camus için felsefenin cevaplaması gereken tek soru vardır: Hayat, yaşamaya değer mi? Camus bu soruya *Sisifos Söyleni*'nde (*Le mythe de Sisyphe*, 1942) anlattığı 'uyumsuz insan' ile cevap vermektedir. Uyumsuz insan, kendi kendisiyle uzlaşmaya hazırdır. Umut ve ölüm arasındaki çatışmayı açık görüşlülük ile takip eder ve bu çatışmaya karşı direnç gösterir.

Dünyaya ve kendine yabancı olduğunun bilincindedir. Sadece bildiğiyle yaşar ve elindekiyle yetinmeyi bilir, usu ile kendi sınırlarını bilen kişidir. Eylemlerinin sonuçları ile yüzleşmeye hazırdır. Camus yaşamaktan yanadır ve 'uyumsuz' olarak nitelendirdiği düşünce sistemi ile yaşamın ve var oluşun anlamsızlığının kabul edip yaşamaya devam edilmesi gerektiğini yazar (Camus, 2021, s. 33). Ona göre insan doğası gereği 'uyumsuz' olmaya yatkındır zaten.

Çalışmanın örneklemini yönetmenliğini ve senaristliğini Cahit Kaya Demir'in yaptığı 2016 tarihli ve 30 dakika uzunluğundaki *Lütfi* filmi oluşturmaktadır. Film, eşini on iki yıl önce kaybetmiş ve yalnız yaşayan orta yaşlı Lütfi'nin yaşam ile ölüm arasındaki çizgi üzerinde yaşadığı kararsızlığı konu edinmektedir. Hayatında tanıdığı ve bildiği dünyadan, güzel günlerden, tatlı duygulardan eser kalmamış olan Lütfi, Azrail'i beklememeye karar vermiştir. Yaşamına son vermek için önce denize atlamayı, ardından kendini asmayı ve son olarak da bileklerini kesmeyi denemiştir fakat intihar girişimleri sürekli olarak basit ve sade sebeplerle yarıda kalmıştır. Bu tamamlanamamışlık Lütfi'nin bir akşam apartman görevlisi Salih ile oturduğu içki masasından kalktığına son bulmuştur. İkili bu masada karşılıklı dertleşmiş, Lütfi yalnız oluşundan, eşini özlediğinden ve onsuz yaşamına katlanamadığından dert yanarken Salih sağlığı yerinde olmayan çocuğu ile ilgili endişelerini paylaşır. Kızı hastadır ve sağlığına kavuşabilmesi için yüklü miktarda para gerekmektedir ancak Salih'te bu eksikliği giderecek güç yoktur. Lütfi ve Salih oturdukları masadan anlaşmaya varmış bir şekilde kalkarlar: Salih kızının sağlık sorununu giderecek tedaviyi alması için gerekli olan paranın karşılığında Lütfi'nin ıstırabına son verecektir. Bu anlaşma ile birlikte Lütfi, artık başarısız intihar girişimlerinde bulunmak zorunda değildir. Bu özgürlük Lütfi'yi hayatta olmanın gailelerine düşürmüştü, Salih ile yaptığı anlaşmayı unutmuş ve yaşamaktan keyif almaya başlamıştır. Ancak Salih için yapılan anlaşma hala yürürlüktedir. Salih, bir gün anlaşmada kendi payına düşeni gerçekleştirmek için Lütfi'nin evine gizlice girer. Lütfi beklenen aksine Salih'e karşı koyar ve ikili arasında bir boğuşma yaşanır. Lütfi hayatta kalmak uğruna Salih'in yaşamına son verir.

Söz konusu film, Albert Camus'nün *Sisifos Söyleni*'nde bahsettiği "uyumsuz insan" kavramı ve psikoloji biliminde ikinci nesil intihar kuramları olarak nitelendirilen Üç Aşamalı İntihar Kuramı aracılığı ile nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşımının Martin Heidegger'in hermeneutik ilkesinden faydalanılarak incelenecektir. Filmin ana karakteri Lütfi karakteri ile öngörülemeyen dünya halleri, kişisel sıkıntılar, baş edilmesi güç psikolojik durumlar, olumsuz yaşam şartları ve varoluşumuzu daha sık sorgulatan olay ve durumların yol açtığı koşullar altında "Ölüm ile yaşam arasındaki birey Camus'nün uyumsuzuna dönüşebilir mi?", "Yaşamın anlamsız olduğu kabul edilebilir mi?", "Yaşamın anlamsızlığının kabulü bireye nasıl etki eder?" sorularına yanıt bulmaya çalışılacak ve Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nın öne sürdüğü gerekliliklerinin sınanacaktır.

Gaipten Meçhule Doğru Bir Yolculuk: Üç Aşamalı İntihar Kuramı ve İntihar Kavramı

İntihar, oldukça yaygın ve dünya üzerinde milyonlarca insanı öldüren garip, kaotik ve karmaşık bir durumdur. Joiner'e göre intiharı ve bireyi intihara sürükleyen gerekçeleri anlayabilmek oldukça güçtür çünkü intihar düşüncesi ve eyleminin kafa karıştıracak denli çeşitlidir (Joiner, 2005, s. 16). İntihar gibi ölüm kavramı da kafa karıştırıcıdır. Geçmişten günümüze ölümle ilgili neredeyse her şey söylenmiş, ölümün ardında olabileceklerin farklı versiyonları anlatılmış olmasına karşın ölüm olgusunu kavrayamamıştır.

Dünya üzerinde bugüne kadar yaşamış, şu an yaşayan ve gelecekte yaşayacak olan her canlı için ölüm kaçınılmazdır. Hem bireyin kendi yaşamı hem içinde bulunduğu mekân, zaman dilimi ve kültürün değişkenliği ölüm kavramının öznelliğinin sınırlarını genişletmektedir. Birçok değişkenin etkisiyle şekillenen ölüm kavramı, kimi zaman kişinin kendi yönetmesi gereken bir yolculuk, kimi zaman boyun eğilmesi gereken güç, kimi zaman bir yok oluş, kimi zaman inanç sistemlerince yüceltilen bir merteye, günümüzde ise yenilmesi gereken bir hastalık olarak bireylerin zihinlerindeki karşılığını bulur (Akdaş, 2022, s. 32-35). Tarih boyunca farklı anlamlandırılrsa da ölüm beraberinde trajediyi de getirir. Bu "dünyaya mutluluk ve zevk beklentisiyle dolu olarak adım atan" insan zamanla bu beklentisinin gerçekleşemeyeceğini keşfeder (Schopenhauer, 2021, s. 11). Bu keşif ile birlikte standardını düşüren birey ona acı vermeyen deneyimlerin, yaşamların, düşüncelerin ve davranışların peşinde koşarken bir yandan da dünya üzerinde bir iz bırakmaya böylelikle dünyanın ona sunmuş olduğu nahoş duygu, düşünce ve deneyimlere rağmen kendinden önce yaşamış atalarının, kendinin, kendinden sonra

yaşayacak nesillerin hayatta kalma ortak amacını sürdürmeye ve kesinlik içeren evrensel bir olgudan 'ölümden' kaçınmaya çalışır. Hökeleklî'ye göre (1991, s. 156-157):

"Ölümden sonra bireyin kendini nelerin beklediğini bilememesi, dünyadaki diğer döngüler devam ederken kendinin yok olacağını düşünmesi, ölümden sonra kendini bir işkence ve ızdırap evresinin beklediğini zannetmesi, dünyayı geride bırakmak istememesi gibi sebeplerden ötürü ölüm düşüncesi hoş olmayan duyguları, savuşturulması gereken düşünceleri beraberinde getirir."

Bu sebeptir ki bireylerin büyük bir çoğunluğu kendini ölümü düşünmekten men etmektedir. Ölüm karşısındaki genel yaygın tutum ölümü inkâr etme olsa da Hökeleklî bireyin ölüm karşısında temel olarak dört davranış sergilediğini söylemektedir: "Ölümü inkâr etme, ölüme meydan okuma, ölümü kabullenme ve ölümü isteme" (Hökeleklî, 1991, s. 159-162).

Azrail'in elinden orağını onun elinden alıp son hızla ölümün üzerine yürüyenlerin gerçekleştirdiği girişimi, sonunda ölüm olan eylemin hem failinin hem de kurbanının aynı kişi olması olarak tanımlamak mümkündür ((Baudrillard, 2001, s. 258; Durkheim, 2013, s. 2). İntihar bilinçli bir kendi kendini yok etme eylemidir ve intihar, kişinin doyuma ulaşmayan bir ihtiyacının çok boyutlu bir kırgınlığının dışavurumudur (Maris, 2019, s. 15). İntihar kelimesi Latince 'suicidium' kelimesinden türemiştir. Sui "kendinden" anlamına gelirken cidium "öldürmek" demektir. Kelime epistemolojik olarak 'kasıtlı'lığı vurgular. Camus'ye göre kendi intiharını hayal etmemiş birine rastlamak mümkün değildir (2021, s. 24). İntihar, dünya üzerindeki çoğu şeyden daha demokratiktir ve dil, inanç sistemi, köken, yaş, cinsiyet, meslek grubu, toplumsal statü gibi faktörleri görmezden gelerek geniş bir popülasyonu kapsamaktadır.

"Neden intihar?": Hem insanlık tarihindeki yeri hem de kapsadığı kitle göz önüne alındığında bu soru kaçınılmazdır. İntihar üzerine yürütülen çalışmalarda bireyi intihara sürükleyen birbirinden farklı yüzlerce sebebe ulaşılmıştır. Bunların en yaygınları insanların yaşadıkları çeşitli duygu durum bozukluklarının içerisinde yer alan "derin duygusal çöküntü, kızgınlık, öfke, yalıtılmışlık, karamsarlık, yaşamın anlamını ve umudunu yitirmesi", depresif hissetmesi ve bir de bu sebeplere ek olarak yaşamın akışı içerisinde kişinin gündemini değiştiren ve yaşam koşullarını zorlaştıran "üstesinden gelinmesi güç ağır bir zorlanmayla karşılaşmayı, iletişimde güçlükler yaşamayı, saldırganlığı ve kişinin kendi üzerine çevrilmiş oç alma isteği"dir (Alptekin ve Duyan, 2014, s. 19-20). Yaşam ile

ölüm arasındaki o ince ipin üzerinde altında ağ olmadan yürüyen kişi intiharı dermanı olmayan bir derdin çözümü, içindeki kriz durumun sonu, karşıtlıkların bitimi olarak görmesi gibi etmenlerde intihar sebepleri arasında yer almaktadır (Alptekin ve Duyan, 2014, s. 18-19). Bunların yanı sıra psikiyatrik bulgular, melankoli ile yas intihar sebepleri arasında sayılabilmektedir (Yavuz, 2013, s. 16; Freud, 1993, s. 1.). “Bir intiharın pek çok nedeni vardır, genel olarak da en çok göze çarpanları en etkenleri olmamıştır” (Camus, 2020, s. 23).

Bireyi intihar eylemine sürükleyen sürecin kaotik yapısı gibi intihar anı da karmaşık, içsel, öznel ve öngörülemez bileşenlerin bir aradalığını içinde barındırır. Bu intihar kavramını disiplinlerarası hale getirir. Psikoloji bilimi de şüphesiz ki bunların arasındadır. Psikolojiyi uğraş edinen bilim insanları intihar, intiharın ardındaki güdüler ve sebepler, intihar girişimleri ve gerçekleşen intihar girişimlerini önlemek adına farklı perspektiflere sahip birçok kuramı ortaya koymuştur. Bu kuramları “birinci nesil intihar kuramları” ve “ikinci nesil intihar kuramları” olarak kategorize etmek mümkündür. Birinci nesil intihar kuramlarını Psikodinamik Kuram, Sosyal Öğrenme Kuramı, Umutsuzluk Kuramı, Schneidman’ın İntihar Kuramı ve Kaçış Kuramı oluşturmaktadır (Keleş, 2022, s. 13-17). Değişken Yatkinlık Kuramı, Bütünleyici Güdüsel-İradesel Kuram, Üç Aşamalı İntihar Kuramı ve Kişilerarası İntihar Kuramı ise ikinci nesil intihar kuramlarıdır (Bulut ve Demirbaş, 2021, s. 419-428).

Çalışmanın örnekleme en uygun olduğu düşünülen kuram “Üç Aşamalı İntihar Kuramı”dır. David Klonsky ve Alexis May tarafından oluşturulan bu teori Thomas Joiner’in *İnsanlar Neden İntihar Yolu ile Ölür (Why People Die by Suicide, 2005)* isimli kitabında ortaya koyduğu “Kişiler Arası Kuramı”ndan esinlenmiştir. Aynı Kişisel Arası Kuram gibi Üç Aşamalı İntihar Kuramı da intihar sürecini düşünsel ve eylemsel olarak iki bölüme ayırmıştır. (Klonsky ve May, 2015, s. 114). Kurama göre bireyin intihar süreci bir düşünce ile başlar ve üç aşamadan geçerek sonunda intihar girişimine evrilir. Klonsky ve May kişideki intihar düşüncesinin acı ve umutsuzlukla kök saldığını belirtir, ki bu intiharın ilk aşamasıdır, ardından acı ve umutsuzluğa ikilinin bağlılık ismini verdiği ikinci aşama gelir ve son olarak birey son adım olan intihar teşebbüsünde bulunur (2015, s. 116-119).

Birinci aşama, yani acı ve umutsuzlukta kastedilen genellikle psikolojik bir acıdır. Kişi için acı günlük hayatının tamamını kapsıyorsa yaşamak onun için çekilmez hale gelir ancak intihar düşüncesinin oluşabilmesi için acıya umutsuzluk eşlik etmelidir (Klonsky ve May, 2015, s. 117). Birey gelecekteki yaşamına dair en ufak bir umut

beslediğinde ya da psikolojik acısının son bulacağını düşündüğünde intihar düşüncesinin tohumları ekilmez. Günlük yaşamında acı çeken ancak gelecekteki kendinin iyi ve mutlu olma olasılığı olan biri intiharı düşünmez. Küçük bir olasılık kişiyi yaşama tutunmaya iter. Yine durumun tersi düşünülduğünde gelecek yaşamına dair umutları kesilmiş ancak mevcut durumunda psikolojik bir acı yaşamayan kişi de intiharı aklına getirmez.

Üç Aşamalı İntihar Kuramı'na göre acıyı yaşayan birey hayatına olan bağlılığını kaybettiğinde ikinci aşamaya geçmiş olur. Klonsky ve May "bağlılık" kelimesini oldukça geniş anlamıyla almışlardır. Bağlılık aşamasında bireyi hayata tutunduran, bir umuda yürümesini sağlayan ögenin var oluşudur; ikili bu bağlılığın bir kişiye bir işe bir projeye bir role ya da bir ilgi alanına aidiyetlikle sağlanabileceğini belirtmektedirler (Klonsky ve May, 2015, s. 118). Bir kişi acı içinde ve yarınlara olan umudunu kaybetmiş ise ve üstelik yaşam ile olan bağı koptuysa intihar etme potansiyeli artmaktadır. Klonsky ve May'e göre bir kişinin intihar teşebbüs olasılığının artması için ilk iki adımdaki bileşenlerin bir arada bulunmaları gerekmektedir. Bu bileşenler saptanırken ruhsal sorunlar, tatsız ve başarısız deneyimler, eğilimler gibi geleneksel intihar risk faktörleri göz ardı edilmemiştir (Klonsky ve May, 2015, s. 118). Ancak geleneksel intihar riski faktörlerinin Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nın birinci ve ikinci aşamasına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Kuramın üçüncü aşaması öngörülebileceği gibi intihar teşebbüsünde bulunmadır. Birey intihar düşüncesini ekip yeşerttiğinde geriye cevabı merak edilen tek bir soru kalır: "Kişi ölme isteğini bir kesinliğe kavuşturacak mı?" Klonsky ve May bu sorunun cevabının eğilimsel, edinilmiş ve pratik olmak üzere üç değişkene bağlı olarak verilebileceğini söyler; onlara göre eğilimsel değişken büyük ölçüde genetik tarafından yönlendirilen ilgili değişkenleri ifade ederken edinilmişlik acı, yaralanma, korku ve ölümlle ilişkili deneyimlere alışmayı ifade eder ve son olarak pratik ise intihara neden olan somut faktörleri ifade eder (2015, s. 119). Özetlemek gerekirse bu üç değişken bireyin intihar girişiminde bulunma potansiyelini artırır.

Klonsky ve May'in Üç Aşamalı Kuramı'ndan yola çıkılarak bireye aşağıdaki şu üç soru yöneltilir: "1- Acı içinde ve umutsuz musun? 2- Acı hissin hayata olan bağlılığından daha mı fazla? 3-İntihar girişiminde bulunabilir misin?" (akt. Bulut ve Demirtaş, 2021, s. 421).

Bireyin bu sorulara verebileceği iki farklı cevap bulunmaktadır: Evet ya da hayır. Birey tüm sorulara evet cevabını verdiği takdirde kuvvetle muhtemel intihar girişiminde bulunur.

Aynı sorular hayır ile cevaplanırsa bireyin intihar etme teşebbüsü olasılığı azalır ve bireyde sadece intihar etme düşüncesi mevcuttur.

Klonsky ve May'ın kuramlarında üzerinde durdukları acı, umutsuzluk, ölüm gibi kavramlar varoluşçuluk felsefesi ile yakından ilişkilidir (Savaş, 2001, s. 182). Bu noktada, varoluşçu felsefe ile yakından ilişkili çalışmanın felsefi dayanağını oluşturan Albert Camus'nün intihar ile ilgili düşüncelerinden faydalanılacaktır.

Üzerinde Kuluçkaya Yatılan Fikirler: Albert Camus Felsefesinde İntihar Kavramı

Camus için felsefenin açıklığa kavuşturması gereken tek bir konu vardır o da yaşamın yaşamaya değer olup olmadığı ile ilgili bir yargıya varmaktır (2021, s. 21). İnsanın kendine, içinde bulunduğu topluma ve dünyaya yabancılaşması, yaşam ve ölüm karşısında bireyin tutum ve davranışları, etik değerlerin yetersizliği, dünyayı saran kötülük ve sebeplerine dair düşünceler üretmek, çözümler aramak ve önerilerde bulunmak felsefenin ikincil konularıdır (Gülsün, 2019, s. 73). Felsefe için "insanı ölüme kadar sürükleyecek bir mantık var mıdır?" sorusunu yanıtlamak önceliklidir (Camus, 2021, s. 7). Camus'ye göre "Kendini öldürmek... yaşamın bizi aştığını ya da yaşamı anlamadığımızı söylemektir... Yalnızca çabalama değmez demektir kendini öldürmek" (2021, s. 23). Ressam Van Gogh'a atfedilen "Yaşamak kimse için asfalt bir yol değildir, ama bilinir ki hiçbir asfalt yolda çiçek açmaz" sözünden yola çıkıldığında, insan çiçekleri görebilmek için yaşamın zorlukları ile mücadele etmek, olumsuzluklarına karşı direnç göstermek, hayata son ver diye kulağına fısıldayan şeytanları ile savaşmak zorundadır. Bu zorunluluk yaşama alışkanlığından ve de aklın yargısına karşı galip çıkacak güce sahip olan ölüm karşısında sürekli geri atan bedenin yargısından kaynaklanmaktadır (Camus, 2021, s. 25).

Camus'ye göre yaşam anlamsızdır ancak bu anlamsızlık hayata bir değersizlik atfetmez, aksine yaşam ne kadar anlamsızsa o kadar iyi yaşanır ve o, bir yanılma olan intihardan insanı alıkoymaya çabalar (2021, s. 26, 67, 69). Günlük yaşamın rutinlerinden fırsat bulduğunda birey yaşamdaki anlamsızlığın farkına varır ve 'neden?' sorusu beyninin içinde gezinip durur. Bu soruya verdiği cevap ile ya 'mavi hap' içmeyi tercih edip yaşamın anlamsızlığının ayırımına varamadığı mekanik yaşamına döner ya da 'kırmızı hap' yutup sonunda intiharın ya da iyileşmenin olduğu uyanışı seçer. Mavi hap seçen kişi bir nevi intihara karşı isteklerini hayallerini gelecekte gerçekleştirmeyi, huzura yarınlarda ereceğini umut eder. O birey için intiharın karşısında umut durur bu da bireyi felsefi yok oluşa

sürekliler. Bu noktada asıl önemli olan yaşamın anlamsızlığının kabulünün bilinciyle yaşamaktır. Çünkü intihar yaşamda var olan anlamsızlığı ve tutarsızlığı ortadan kaldırmaz ancak intihar eden kişi ile uyumsuzluk arasındaki bağları kopartır. Dünyanın uyumsuzluğu olduğu haliyle devam eder ve kişi için ölüm de yaşam kadar anlamsızlaşmış, mantığa aykırılaştırılmış olur.

Camus'nün felsefesinin üzerinde durduğu iki ana konu bulunmaktadır. Bunlardan ilki insanın var oluşu ve evren ile ilişkisinin dinamiklerini belirlemeye çalışan "uyumsuzluk" kavramı ve yaşamdan vazgeçmemek için insanın kendi şeytanlarına karşı koyduğu "başkaldırı"dır (Gülsün, 2019, s. 73). Uyumsuzluk yani absürdizm insanın evrenin mantığa aykırı olduğunu anlayan, yaşamın tutarsızlığının bilincine varan ve yaşamda var olan her şeyi olduğu haliyle gören kişi ya da düşünce sistemidir (Yücel, 2021). "İnsanla yaşamı, oyuncuyla dekoru arasındaki bu kopma, uyumsuzluk duygusunun ta kendisidir" (Camus, 2021, s. 24). Camus, insanın tanıdık bildik bir dünyada yaşamak istediğini söyler (2021, s. 25). Bu nedenle de insan evrene ait her şeyi bilmek ve çevresindekileri kendinin yapmak ister. Birey dünya ile ilgili bilinebilecek her şeyi bilmek maksadıyla çaba sarf eder ancak evrendeki her şeyi bilmek, çevrede olan her nesne, olay ya da olguyu neden-sonuç içerisinde mantığa dayanan bir sisteme oturtmak mümkün değildir. Gerçek bilgiye ulaşmak olanaksızdır (Camus, 2021, s. 30). İnsanın her şeyi bilme isteği ile gerçek bilgiye ulaşmanın olanaksızlığının arasındaki uçurumdan uyumsuzluk yükselir (Camus, 2021, s. 39). Camus'ye göre (2021, s. 46):

"Uyumsuzluk duygusunun bir olay ya da izlenimin basit incelenmesinden doğmadığını, bir durumla belirli bir gerçek arasındaki, bir eylemle onu aşan dünya arasındaki karşılaştırmadan fıskırdığını söyleyebilirim. Uyumsuz her şeyden önce bir kopuştur. Karşılaştırılan öğelerin ne birinde ne de öbüründedir."

Böylelikle uyumsuz insanın zihninde var olan ile gerçekte var olanın karşılaştırılmasından meydana gelmiştir. Bu keşfin ardından önemsiz bir düşünce beyinde çakar ve bireyin uyumsuzluğu, insanın içinde var olan bir hiçlik, dünyadan kopuş, günlük yaşamın rutinlerinden uzaklaşma ve yaşama tutunma için yeni yöntemlerin arandığı varoluşsal sancıların yaşandığı bir süreç ile başlar. Uyumsuzluk insan ve dünyayı birbirine bağlayan yegâne bağıdır (Camus, 2021, s. 47). Uyumsuzluk somut gerçeklik dışında var olan her şeyden kaçmayı yadsır (Topakkaya ve Duykop, 2018, s. 6-7). Uyumsuzluk intihardan olabildiğince uzaklaşmaktır. Yaşamın mantığa aykırılığına rağmen yaşamayı tercih etmektir.

İntiharın tam zıttı umut etmek değildir. Umut etmek aynı zamanda hayal edilen bir dünyaya ait istenci dile getirir. Umut eden insan yaşamını yarına ötelere ve bir beklenti ve kaygı içerisinde yaşar. Umut etmek de intihar kadar aldanıştır. Umut etmek de bir vazgeçişdir. Umut eden insan yaşamın anlamsızlığının, saçmalığının farkına varamaz. Yaşamın uyumsuz olduğu bilincine ermek ve başkaldırı ise insanın intihara karşı cephesidir. Uyumsuzluğun farkındaki birey için başkaldırı yaşamdan vazgeçmeye karşı gerçekleştirilen bir eylemdir. Başkaldıran insan “geleceğini, biricik geleceğini fark eder ve ona doğru atılır” (Camus, 2021, s. 68). Böylece yaşamına bir değer atfetmiş olur.

Ben Bu Dünyaya Yaşamaya Gelmedim: Sinema Filmlerinde İntihara Dair

Jean-Paul Sartre, *Varoluşçuluk* isimli kitabında insanın keşfedilmek, bulunmak ve fark edilmek zorunluluğunu arzu ettiğini söyler (1985, s. 86). Bulunma arzusu sanat yordamıyla gerçekleşmektedir; tüm sanat dallarını içinde barındıran sinema sanatı da insana hem keşfetme yolculuğunda önderlik eder hem de insanlık durumlarını gözler önüne serer (Savaş, 2001, s. 166).

Sinema, insanın ve mensubu olduğu toplumun duygu, düşünce, kazanımlarını anlama ve anlamlandırmada bireye yardımcı olmaktadır (Kotan, 2023, s. 405). Sloven felsefeci Slavoj Žižek ise şöyle bir tespitte bulunmuştur: “Bir film asla ‘yalnızca bir film’ ya da bizi eğlendirmeyi ve dolayısıyla dikkatimizi dağıtarak bizi asıl sorunlardan ve toplumsal gerçekliğimiz içindeki mücadelelerimizden uzaklaştırmayı amaçlayan hafif bir kurgu değildir” (Žižek, 2010, s. 15). İnsanlık tarihi ile bu kadar iç içe olan bir sinema yaşı dünyaya eşit olan ölüm temasına sıklıkla yer vermiştir. Yönetmen Ingmar Bergman *İmgeler* isimli kitabında *Çığlıklar ve Fısıltılar* (*Viskningarna och ropet*, 1972) adlı filmdeki Agnes’in ölüm sahnesi ile ilgili aşağıdaki satırları yazmaktadır (Bergman, 1999, s. 64):

“Ölüme ilişkin hiç duygu yok. Ölüm kendi kendin ortaya çıkarsın, tüm çirkinliğini açığa vursun, sesini, görkemini duyursun. Artık atılması gereken adım geliyor. Dramın başında Agnes ölür. Yine de ölü değil. Odasında yatağında yatmakta. Ötekileri çağırıyor ve yanaklarından aşağı gözyaşları süzülüyor. Bana sarılın, beni ısıtın. Benimle kalın! Beni bırakmayın. Onun çığlıklarına kulak veren, onu kendi bedeniyle ısıtmaya çalışan yalnız Anna’dır. İki kız kardeş ise ölümün acısı karşısında şafağa dönmüş, kıpırtısız duruyorlar ve dehşet içinde ölenin acısını dinliyorlar. Artık oda sessiz. Birbirlerine bakıyor, tan vaktinin soluk ışığında yüzlerini güçlükle seçebiliyorlar.”

Zamanı mühürleme hedefini şiirler ile gerçekleştirmeyi hedefleyen Andrei Tarkovski'nin *Kurban (Offret, 1986)* filminde şöyle bir replik yer almaktadır: "Ölüm diye bir şey yok. Sadece ölüm korkusu var. Bu dehşetli bir korkudur. Bazen insanlara yapmaması gereken şeyleri yaptırır. Ölümden korkmamayı başarsaydık her şey ne kadar farklı olurdu."

Sinema, insan ve insana ait olan her şeyden beslenmektedir. Bu nedenle sinema filmlerinde yaşam, ölüm ve intihar konularını içermektedir. Ölüm, ölümün insan zihnindeki karşılığı, ölüm sonrası yaşam ve ölüme dair hemen her şey kurmaca ya da belge filmlerde kendilerine ait yeri bulmuştur. Ölümle birlikte intihar kavramına sıklıkla rastlanmaktadır.

İranlı yönetmen Abbas Kiyarüstemi'nin *Kirazın Tadı (Ta'm e guilass, 1997)* filminde kendini öldürmeyi isteyen ancak bunun için yardıma ihtiyacı olan Badii karakteri şu sözleri sarf eder:

"Hayatı Allah'ın verdiği ve uygun gördüğünde onu alacağına inanıyorsun. Fakat insanın devam edemeyeceği bir an gelir, tükenmiştir ve harekete geçmek için Allah'ı bekleyemez. O yüzden kendisi, harekete geçmeye karar verir. O an intiharın adlandırıldığı zaman vardır. O zaman intihar sözcüğünün sadece sözlüklere konulsun diye bulunmadığını kavrarsın. O eylemsel bir uygulama olmak zorundadır. İşte o an uygulama vaktidir. İnsan uygulaması üzerine bir karara varmalıdır... Kendimi bu hayattan kurtarmaya karar verdim."

Nuri Bilge Ceylan'ın *Bir Zamanlar Anadolu'da (2011)* isimli filminde doktor ile savcı arasında şu diyalog geçmektedir:

-Ya doktor, bir insan bir başkasını cezalandırmak için hakikatten kendini öldürebilir mi? Olabilir mi böyle bir şey?

-Zaten intiharların çoğu başka birini cezalandırmak için yapılmıyor mu Savcı Bey?

-Değil mi? Bravo. Bravo bende öyle düşünüyorum. Öyle tabi ki öyle.

Aynı ölüm gibi intihar kavramı, intihara ilişkin merak edilenler ya da intiharın motivasyon kaynaklarını, intihar eden karakterleri filmlerde görmek mümkündür.

Amaç ve Yöntem

Cahit Kaya Demir'in filme ismini de veren Lütfi karakteri aracılığıyla öngörülemez dünya halleri, kişisel sıkıntılar, baş edilmesi güç psikolojik durumlar, olumsuz yaşam şartları ve varoluşumuzu daha sık sorgulatan olay ve durumların yol açtığı koşullar altında "Ölüm ile yaşam arasındaki birey Camus'nün uyumsuzuna dönüşebilir mi?", "Yaşamın anlamsız olduğu kabul edilebilir mi?", "Yaşamın anlamsızlığının kabulü bireye nasıl etki eder?" sorularına yanıt bulmak ve Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nın öne sürdüğü gerekliliklerinin sınanması çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini olan *Lütfi* filmini, Albert Camus'nün *Sisifos Söyleni*'nde bahsettiği 'uyumsuz insan' kavramı ve psikoloji biliminde ikinci nesil intihar kuramları olarak nitelendirilen Üç Aşamalı İntihar Kuramı aracılığı ile nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşımının Martin Heidegger'in hermeneutik ilkesinden faydalanılarak incelenecektir. Heidegger'in hermeneutiği bireyin mekân yani Dünya ile olan ilişkisini bireyin dünya üzerinde varoluşuna dair deneyiminin altındaki gizli anlamı bulmayı sağlamaktadır (Parameshwaran, 2007, s. 194). Bu yöntem ile *Lütfi* filminin anlamlandırılması ve metnin altında var olan örtük anlamları görmek ve bunları gün yüzüne çıkarmak hedeflenmiştir.

Çalışmanın evreni, içerisinde intihar sahnesi bulunan Türk Sineması filmleri iken çalışmanın örneklemini yönetmenliğini ve senaristliğini Cahit Kaya Demir'in yaptığı 2016 tarihli ve 30 dakika uzunluğundaki *Lütfi* filmi oluşturmaktadır. Söz konusu film, bireyin dünya ile arasındaki ilişkiyi ve bireyin dünya üzerinde varoluş deneyimini yorumlayarak anlamayı sağlayacağı düşünüldüğü için tercih edilmiştir. Filmin ana karakteri olan Lütfi'nin intihar girişimin altındaki gizli anlamları ve bireyin intihar deneyimine yaklaşımını psikolojik ve felsefi çerçeveler içerisinde aktarmayı kolaylaştıracaktır. Ayrıca alan yazında seçilen film ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmanın örneklemini oluşturan söz konusu filmin hem daha önce üzerinde çalışılmamış olması hem de çalışmanın evrenini oluşturan intihar temalı Türk filmlerinin yaygın olay örgüsünden uzak olması dolayısı ile tercih edilmiştir. Literatürde araştırmanın felsefi sınırlarını tayin eden 'uyumsuz insan' ve sinema filmlerine dair herhangi bir çalışmaya rastlanmadığı görülmektedir. Çalışmanın psikolojik dayanağını oluşturan ve psikoloji biliminde yeni ortaya çıkmış Üç Aşamalı İntihar Kuramı'na dair araştırmaların çoğunluğu psikoloji alanında sınırlı kalmış ve bu kuramı sinema sanatı ile bağdaştıracak

herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenlerle gerçekleştiren bu çalışma özgünlüğü ile alan yazına yeni katkılarda bulunmayı ve intihar kavramına farklı perspektiflerden değinerek bir sonraki çalışmalara öncü olmayı hedeflemiştir.

Bulgular

Lütfi Filminin Özeti

Film, eşini on iki yıl önce kaybetmiş ve yalnız yaşayan orta yaşlı Lütfi'nin yaşam ile ölüm arasındaki çizgi üzerinde yaşadığı karasızlığı konu edinmektedir. Lütfi yaşadığı kaybın ardından acı dolu yaşamına son vermek için Azrail'i beklememeye karar verir.

Bu amaç uğruna önce denize atlamayı, ardından kendini asmayı ve son olarak da bileklerini kesmeyi denemiştir fakat intihar girişimleri sürekli olarak basit ve sade sebeplerle yarıda kalmıştır. Bu tamamlanmamışlık Lütfi'nin apartman görevlisi Salih ile yediğı bir akşam yemeğinde son bulmuştur. İkili bu yemekte birbirlerine dünyalarındaki sıkıntılarından bahsederek. Salih'in kızı hastadır ve sağlığına kavuşabilmesi için yüklü miktarda para gerekmektedir ancak Salih'te bu eksikliği giderecek güç yoktur. İkilinin sohbeti bir ara Salih'in geçmiş yaşantısına gelir. Yıllar önce cezaevinde yatan Salih, zengin bir iş insanının ondan metresini öldürmesini istediğini onun da çocuğunu ameliyat ettirmek için bu isteği yerine getirdiğini anlatır. Bu anıyı duyan Lütfi'nin aklında bir şimşek akar ve Salih'ten kendini öldürmesini ister. Salih önce Lütfi'nin teklifini reddeder. Bir günlük düşünme taşınma süresinin ardından Salih Lütfi'nin teklifini kabul eder. Anlaşmanın ardından Lütfi'de çeşitli değişimler gözlemlenir. Lütfi artık içinde bulunduğu zamana ve mekâna erişmiştir. Günlük yaşam onun için artık eziyet olmaktan çıkmıştır. Neredeyse Salih ile yaptığı anlaşmayı unutmuştur ta ki apartmanda onunla karşılaşana kadar. Bu karşılaşmanın ardından Lütfi kaygı ve korkuya teslim olmuştur. Yaşanılan bu karşılaşmadan kısa bir süre sonra Salih anlaştığı gibi Lütfi'ye yardım etmeye gelir. Salih, elinde ip ile o sırada banyoda olan Lütfi'nin yanına gider. İkili boğuşarak banyodan çıkar ve yere düşer. Bir süre ikisi de yerde hareketsiz kaldıktan sonra Lütfi derin bir nefesle yattığı yerden doğrulur.

Lütfi Filminin *Sisifos Söyleni* ve Üç Aşamalı İntihar Kuramı Işığında İncelenmesi: Yaşam, Ölüm ve Uyumsuz

Kayboluş Seferi

Görsel 1: Lütfi, denize girip intihar etmeyi planlıyor

Görsel 2: Lütfi'nin intihar girişimi durduruluyor

Film, Lütfi karakterinin kıyıda uzun uzun denizi seyrettiği sahne ile başlamaktadır. Karakter bir süre sonra üzerindekiyi çıkarmaya başlar ancak çıkardığı kıyafetleri bir daha kullanılacakmış gibi dikkatli katlayarak düzenli bir şekilde ayağının yanına üst üste dizer. Bu ayrıntı ile Lütfi karakterinin biraz sonra yapacağı eyleme karşı bir tereddüt yaşadığı anlaşılmaktadır. Lütfi kıyafetleri dizerken sahildeki kayıklarda yaşamakta olan biri tarafından fark edilmektedir. Kayıkta yaşayan kişi: 'bu havada deniz girilmez diye' bağırarak Lütfi'nin yanına gelir. Lütfi yanına gelen kişinin söylediklerini cevapsız bırakarak denize bakmaya devam eder. Sonunda Lütfi'nin yanına gelen kişi onun gerçek amacını anlar. Lütfi bu farkındalığın ardından mahcup bir tavır takınır.

Camus'ye göre "istemek çelişkilere yol açmaktır" (2021, s. 38). Yani Camus, istemenin insanın hayata karşı aldırılmaz bir tavır takınmasına ve vazgeçmesine yol açtığını söyler. Zaten uyumsuz kavramı da bir istekten, her şeyi bilme ya da akıl yoluyla kavrama isteğinden ve bu isteğin talebini gerçekleştirilememesinden doğmuştur. Lütfi karakteri de ölümü (belki de o zaman ve mekân içindeki kendinin, özleminin, duygularının ölümünü) istemektedir ancak her seferinde başladığı noktaya geri dönmektedir. Camus'nün şu cümleleri Lütfi'nin içinde bulunduğu durum ile ilişkilendirilebilir: "Kendi kendime de, dünyaya da yabancıyım, yardım umabileceğim tek şey de bir şeyi kesinlemeye yeltenir yeltenmez kendi kendini yadsıyan bir düşünce" (Camus, 2021, s. 38). Lütfi içinde bulunduğu eski güzel günlere, tanıdığı bir dünyaya geçmiş kendine ve eşine duyduğu özlem duygusuna son verebilmek için intihar girişiminde bulunurken bir yandan da bedeninin azizliğine uğrar. "Bedenin yargısı" yok olma gibi bir tehlikenin karşısında bireyi engeller (Camus, 2021, s. 25). Bu noktada devreye Klonsky ve May'in Üç Aşamalı

İntihar Kuramı girer. İkilinin ikinci aşama olarak nitelendirdikleri "bağlılık" aşaması Lütfi karakterinde gözlemlenmemektedir. Bağlılık çoğunlukla diğer insanlarla bağlantı anlamına gelir (Klonsky ve May, 2015, s. 117). Burada karakter eşinin yokluğundan kaynaklanan bağlılık yokluğunu Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nın önerdiği iş, proje, rol, ilgi alanı gibi diğer bağlılık türleriyle aşamamıştır.

Yukarıya Bakıyorum: Boş

Görsel 3: Lütfi'nin evinin tavanına astığı ip

Görsel 4: Lütfi, tavandaki ipe bakıp intihar girişiminde bulunmayı düşünüyor

Görsel 5: Lütfi, intihar edemeyeceğini anlayıp ağlamaya başlıyor

Lütfi yaşam ile ölüm arasında sallandığı bir sonraki sahnede evin salonunun tavanında asılı olan intihar ipine bakmaktadır. Bu sefer sonucunu bildiği bir edim yerine, tavadaki halata uzun uzun bakarak intihar girişimini 'yeniden' bitiremeyeceği kanısına varır. Hem yaşam çizgisinin ötesine geçememe hem de yaşamın sınırları içerisinde var olamamadan dolayı ağlamaya başlar. Lütfi, Klonsky ve May'ın bahsettiği ilk aşamadaki acı hissini içerisinde kıvrınmakta ve acısının son bulmasını istemektedir. Ancak umut ögesi hala yerini korumaktadır. Lütfi ölme umuduyla yaşamaktadır. Eşinin ölümünün ardından yaşamı eskisi gibi olmayan Lütfi, sürekli olarak denediği intihar girişimlerini başarıyla gerçekleştirme ve sonunda eşinin olmadığı yaşamdan kurtulmayı dilemektedir. Ölüm onun için içinde bulunduğu hayatından sıyrıлма şansını vermektedir, bu nedenle de intihar girişimlerini sürdürmektedir. Umut etmek de başka bir dünyaya duyulan özlem den kaynaklanmaktadır (Topakkaya ve Duykop, 2018, s. 6). Camus'ye göre insanın kendinden sıvışması için iki yöntem vardır bunlardan ilki intihar etmek ikincisi ise umut etmektir; bu iki yöntem de heba edilmiş bir çabadır (2021, s. 26).

Kısa süren ağlama krizinin ardından Lütfi, sehpanın üzerinde duran yoğurt ve şeker kasesine uzanıp yoğurdun içine şekeri katar ve dingin bir ağlama ile yoğurdu kaşıklar. Lütfi, bedenini yok etmek isteyen insanın aksine bir insanın hayatta kalabilmesi için gerekli temel ihtiyaçlarını giderir. Lütfi tutarlı olmak adına intihar girişiminde bulunmaktadır.

Boşa Gideceği Aşikâr Bir Deneme

Görsel 6: Bileğini kesmeyi deneyen Lütfi, çalan telefonu açıyor

Görsel 7: Lütfi bir intihar girişimini daha gerçekleştiremeyip, ağlıyor

Lütfi, uyanır uyanmaz yatağının baş ucundaki komodinin çekmecesini açar ve içerisinden bir jilet çıkarır. Üçüncü intihar girişimini bileğini keserek gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Önce jileti bileğine yatay bir şekilde yanaştırır ve bileğinde damarının üzerinde bir an tutar. Ardından endişe ile 112 Acil Çağrı Merkezini arar. Çağrı merkezindeki görevlinin seslenmesine cevap vermeden telefonu kapatır. Ardından jileti yeniden eline alıp bu sefer bileğinin üzerine dikey yönde getirir. Yine jileti saniyelerle ölçülebilecek süre zarfında bileğinin üstünde tutar ancak bileğin kesemez ve ağlamaya başlar. Bu sırada da evin kapısı çalınır. Lütfi kendini toparlayıp kapıyı açar.

“Bir insanın yaşama bağlanışında dünyanın tüm düşkünlerinden daha güçlü bir şey vardır” (Camus, 2021, s. 25). Camus'nün dile getirdiği bu güçlü etken insanın ölüm karşısında yaşadığı bilgisizlikten kaynaklanan korku ve kaygı karşısında kişi kendini hiç yaşamamış gibi olma, yok olma tehlikesine karşı koyar. Bu duruma aynı zamanda Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nın acı ile birlikte var olmaz intihar teşebbüsünün gerçekleşmeyeceğini vurguladığı umut kavramının karakterde var oluşu da eşlik etmektedir (Klonsky ve May, 2015, s. 114). Bu yüzden ki Lütfi, günlük yaşantının akışı içerisinde oldukça sıradan ve basit, hemen hemen herkesin her an yaşayabileceği, kararlı bir insanı eyleminden alıkoyamayacağı denli küçük detaylar, tesadüfler ya da

söylemlerle intihar girişimlerini yarıda bırakmaktadır. İntihar girişimleri Lütfi'nin günlük yaşam pratiklerinin içine dahil olmuş bir alışkanlık haline gelmiştir. Ancak Camus'nün da söylediği gibi insanı intihardan alıkoyan bir yaşama alışkanlığı vardır. Lütfi'nin intihar girişimleri yaşama alışkanlığından daha üstün değildir.

Bazı Şeyleri Tadında Bırakmak

Görsel 8: Lütfi, tavadaki ipi söküyor

Lütfi kapıyı açınca karşısında apartman görevlisi Salih'i görür. Salih, Lütfi'den apartmanın ortak kullanımında olan merdiveni ister. Lütfi merdiveni Salih'e teslim etmeden önce merdiveni salona getirir ve salonunun tavanında asılı olan halatı yüzünde memnuniyetini gizlemediği bir ifadeyle söker. Bu noktada Lütfi düpedüz intihar girişimlerinden vazgeçme yolunda bir adım atmıştır. Her intihar girişimi karşısında bir şekilde bedeninin aklına üstün çıkması ve bir şekilde bedeninin yok olmaya karşı kendini savunması ve özünde içinde bulunduğu özlem ve umutsuzluk dolu yalnız, sıkıntılı zamanlarına son vermek niyetinde olması ve artık intihar girişimlerini, ölme deneyimini yaşamayı kendi rutininde bir alışkanlık haline getirdiğini anlama yoluna doğru girmeye başlamıştır.

Lütfi artık Camus'nün "uyumsuz uslamlanma"sını yaşamaya başlamıştır. Lütfi artık "alışkanlığı gerçekleştirmede güçsüz, deneyimin derinliklerine inmekte yetersiz, başarısızlıkla alt üst olmuş bir evrenin bilincine varmış bir durumdadır" (Camus, 2021, s. 49). Lütfi, bu intihara başkaldırısı ile kendi zihninde şekillendirdiği, hayal ettiği dünya ile gerçek dünya arasındaki uçurumu fark etmiş, uyumsuzun uyanışı adına bir adım atmıştır.

İntikam İttifakı

Görsel 9: Lütfi ve Salih dertleşiyor

Bu sahne Lütfi'nin değişiminin somutlaşmasında bir dönüm noktası olma niteliği taşımaktadır. Sahnede Lütfi ve Salih karşılıklı içip, dertlerini birbirleriyle paylaşmaktadır. Lütfi eşini 12 yıl önce kaybettiğinden, eşinden sonra yaşamın anlamını yitirdiğinden, bir çocuğunun dahi olmaması yüzünden zalim dünyada yapayalnız bir şekilde kaldığından, her gün Azrail'in kapısını çalmasını beklediğinden ancak Azrail'in onu unuttuğundan dert yanar. Salih'in başı ise kızı Nazlı'nın sağlık sorunlarıyla derttedir. Nazlı önceleri bir ameliyat geçirmiş ancak Nazlı'nın sağlığına kavuşabilmesi adına bir kez daha ameliyat olması gerekmektedir. Salih, Lütfi'ye cezaevinde olduğu için Nazlı'nın büyümesine tanıklık edemediğini kaçırmış. Lütfi Salih'e cezaevinde olmasının sebebini sorar kısa bir direnişin ardından Salih olanları anlatır. Zengin bir iş insanının metresini öldürmesi karşılığında verdiği para ile Nazlı'yı ameliyat ettirebilmiştir. Salih'in daha önce birini öldürdüğünü öğrenen Lütfi ondan kendini öldürmesini ister. Eğer Salih onu öldürürse kızını ameliyat ettirebilmek için gereken parayı sağlayacağını söyler ancak bir şartı vardır: İçinde buldukları ayın 15 ile 30'u arasında bir tarihte öldürülmek ister. Salih Lütfi'nin bu teklifini reddeder. Konu ile ilgili düşünüp taşınan Salih ertesi gün Lütfi'ye teklifini kabul ettiğini bildirir.

Bu kabulün ardından da Lütfi'de gözle görülebilir değişimler yaşanmaya başlar. Klonsky ve May'in bir intihar girişiminin gerçekleşebilmesi için gerekli gördüğü ve ikilinin kuramlarının ilk adımını oluşturan 'acı' da ortadan kalkmıştır (2015, s. 114). Lütfi, Camus'nün vurguladığı gibi dünyanın anlamsız olduğu kabulünden yola çıkıp bu yolun

sonunda bir uyumsuzza dönüşerek dünyaya anlam ve derinlik katma amacındaki uslamlamayı yaşamaya başlamaktadır.

Görsel 10: Lütfi, Salih'ten kendini öldürmesini istiyor

Neşe Kırıntısı, Heyecan Zerresi

Lütfi, Salih ile yaptığı anlaşmadan sonra film boyunca neredeyse ilk kez mutlu ve huzurlu görünür. Uyanır uyanmaz yatağının baş ucunda duran komodinin çekmecesin yönelmekten ziyade yataktan kalkıp içinde yaşadığı güne başlar. Kendine kiralık bir katil tuttuktan sonra Lütfi rahatlamış, özlem duyduğu eski günlerden, geleceğe dayanarak yaşamaktan vazgeçmiş ve içinde yaşadığı ana gelmiştir. Lütfi bir uyumsuzza dönüşmediği zamanlarda yeni bir intihar girişimi için "yarını istiyordun hep, tüm benliğinin bundan kaçınması gerekirken, yarının gelmesini diliyordun" (Camus, 2021, s. 32). Kendine tuttuğu kiralık katil ile yarını istemesi için bir sebep kalmamış ve içinde bulunduğu zaman dilimini yaşamaya başlamıştır. Lütfi kelimenin tam anlamıyla uyanmış, yaşam ve onun anlamsızlığı bilinci ile aydınlanıp intiharı yadsımış ve iyileşmeyi tercih etmiştir.

Görsel 11: Lütfi, mutlu bir şekilde uyanıyor

Albert Camus'ye göre (2021, s. 70):

“Bilinç çabucak gider ya da geri çekilir. Onu, havada, kendi kendisine kaçamak bir göz attığı o ölçülemez anda yakalamak gerekir. Günü gününe yaşayan insan oyalanmayı pek sevmez. Her şey onu sıkıştırır tersine. Aynı zamanda da hiçbir şey kendinden fazla ilgilendirmez onu, hele ileride ne olabileceği konusunda.”

Çaresizliği Kat Be Kat Aşan Korku

Görsel 12: Ölüm anlaşmasını unutan Lütfi, Salih ile karşılaşiyor

Görsel 13: Lütfi, ölümden korktuğunu itiraf ediyor

Lütfi içinde bulunduğu anı yaşamaya başladığından ve bundan zevk almaya başladığından beri ilk kez Salih ile karşılaşmıştır. İkili aralarındaki durumun gerginliğinden dolayı birbirleriyle konuşmamış ve yalnızca kısa bir göz teması kurmuştur. Lütfi yaşanan bu göz temasının ardından tıp ki bir uyumsuzun yaptığı gibi olduğu haliyle kabul ettiği hayatının elinden alınması fikri karşısında dehşete kapılmıştır.

İnsanlık ölüm olduğu gerçeğini bilmiyormuş gibi yaşar çünkü “gerçekte ölüm deneyimi yoktur” (Camus, 2021, s. 33). Ölümle ilgili bilgiye başkalarının anlattıklarından ulaşırız. Camus'ye göre deneyim yoluyla elde edilmeyen her türlü bilgi güvenilmezdir ve hangi temele dayandırılırsa dayandırılırsın bir geçerliliği yoktur (Camus, 2021, s. 34). Bu yüzden

ölüm ile ilgili bilinenler usa yatkın değildir. Uyumsuz insan için baş kılavuz olan us, ölümün ardındakileri bilemeyeceğinin bilincine varır. Bu nedenle de ölümü istemez, ölüme karşılık olarak geleceğe dair umut beslemez. O içinde yaşadığı andadır. Bu nedenle Lütfi içinde bulunduğu durumda bir aydınlanma yaşamış. Bıraktığı geçmiş özlemleri ve ruh halinin onu soktuğu zor durum karşısında korku ve kaygıya kapılmış. Hayatta kalma isteği bir kez daha perçinlenmiştir.

Hayat Hastalığı

Görsel 14: Salih, boynuna doladığı ipele Lütfi'yi banyodan çıkartıyor

Görsel 15: Lütfi ve Salih yerde hareketsiz yatıyor

Görsel 16: Kavgayı kazanan Lütfi, yerden kalkıyor

Lütfi, intihar girişimleri olmadan, çevresindeki insanlarla her zaman olduğundan daha fazla iletişimde ve tabiri caiz ise yaşamaktan zevk alarak geçirdiği günlerden bir gün sonu duşa girer. Anlaşmayı unutmayan Salih elinde bir halat ile Lütfi'nin evine sessizce girer. Lütfi'nin banyoda olduğunu anladıktan sonra dikkatli ve sessiz adımlarla banyoya doğru ilerler ve ani bir hamle ile banyoya girer. Bu noktada banyonun içinden boğuşma sesleri gelir ve ardından Salih ve boynuna ipi geçirdiği Lütfi banyonun dışına taşar. İkili, bir arbedenin ardından yere düşer ve belli bir süre yerde hareketsiz yatarlar. Bu hareketsizliği ve sessizliği Lütfi'nin derin ve kısa nefesleri bozar. Ardından Lütfi yattığı yerden elinde bir tornavida ile kalkar. Yaşamını sonlandırmak için çeşitli girişimlerde bulunan bir karakter yaşamı uğruna savaşıyor bir karaktere dönüşmüştür.

Camus'ye göre "Beden, sevgi, yaratım, eylem, insan soyluluğu, bu dünyada yerini yeniden alacak o zaman. İnsan orada büyüklüğünü besleyen ilgisizlik ekmeğini ve uyumsuzluk şarabını yeniden bulacak"tır (Camus, 2021, s. 66). Lütfi yaşamın mantığı aykırılığını kabul etmiş, geçmiş günlere ve eşine karşı duyduğu özlemden vazgeçmiş, şu anı yaşamış, yaşam şartlarını olduğu kabul etmiş ve uyumsuz insana dönüşmüştür.

Sonuç

İnsan, ölüm karşısında nahoş duygu ve düşüncelere kapılır. İnsan için ölüm deneyimi yoktur. Ölüm ve sonrasında yaşanacak olanlar insan için bir bilinmezliği ve kaos beraberinde getirir. Yok olma, dünyadan silinme, dünya üzerinde geçirdiği sürenin bir delilinin olamaması ve unutulma düşünceleri insana korku ve kaygı verir. Bu negatif duyguların yükü ile yaşamayacağını bilen insan ölüm yadsıyarak yaşar. Albert Camus,

Sisyfos Söyleni'nde dünya üzerinde yaşamamış hemen hemen herkesin, hatta en sağlıklı ve sağlam sayılabilecek bireylerin bile kendi ölümünü düşlediğini yazmıştır ancak küçük bir yüzde intiharı bir eyleme dönüştürüp girişimde bulunur. Bu nokta Klonsky ve Amy'in 2015 yılında ortaya koyduğu Üç Aşamalı İntihar Kuramı bireyin intihar düşüncesini bir intihar girişimine dönüştürmesi için belirli aşamalardan geçmesi gerektiğini öne sürmüştür. Kurama göre bireyin intihar süreci bir düşünce ile başlar ve üç aşamadan geçerek sonunda intihar girişimine evrilir. Klonsky ve May kişideki intihar düşüncesinin acı ve umutsuzlukla kök saldığını belirtir ki bu intiharın ilk aşamasıdır, ardından acı ve umutsuzluğa ikilinin bağıllık ismini verdiği ikinci aşama gelir ve son olarak birey son adım olan intihar teşebbüsünde bulunur (2015, s. 116-119).

Birinci aşama yani acı ve umutsuzlukta kastedilen genellikle psikolojik bir acıdır. Kişi için acı günlük hayatının tamamını kapsıyorsa yaşamak onun için çekilmez hale gelir ancak intihar düşüncesinin oluşabilmesi için acıya umutsuzluk eşlik etmelidir (Klonsky ve May, 2015, s. 117).

Kuramın ikinci aşaması bağıllıktır. Klonsky ve May 'bağıllık' kelimesini oldukça geniş anlamıyla almışlardır. Bağıllık aşamasında bireyi hayata tutunduran, bir umuda yürümesini sağlayan öğenin var oluşudur, ikili bu bağıllığın bir kişiye bir işe bir projeye bir role ya da bir ilgi alanına aidiyetlikle sağlanabileceğini yazmaktadır (Klonsky ve May, 2015, s. 118). Bir kişi acı içinde ve yarınlara olan umudunu kaybetmiş bir de üstüne yaşam ile olan bağı koptuysa intihar etme potansiyeli artmaktadır. Kuramın üçüncü aşaması intihar teşebbüsünde bulunmadır. Birey intihar düşüncesini ekip yeşerttiğinde geriye cevabı merak edilen tek bir soru kalır: "kişi ölme isteğini bir kesinliğe kavuşturacak mı?" Klonsky ve May bu sorunun cevabının eğilimsel, edinilmiş ve pratik olmak üzere üç değişkene bağlı olarak verilebileceğini söyler; onlara göre eğilimsel değişken, büyük ölçüde genetik tarafından yönlendirilen ilgili değişkenleri ifade ederken edinilmişlik acı, yaralanma, korku ve ölümle ilişkili deneyimlere alışmayı ifade eder ve son olarak pratik ise intihara neden olan somut faktörleri ifade eder (2015, s. 119).

Araştırmancının felsefi sınırları Albert Camus'nün 'uyumsuz insan' kavramına dayanmaktadır. Camus'ye göre yaşam anlamsızdır ancak bu anlamsızlık hayata bir değersizlik atfetmez aksine yaşam ne kadar anlamsızsa o kadar iyi yaşanır ve o, bir yanılma olan intihardan insanı alıkoymaya çabalar (2021, s. 26, 67, 69). Camus, uyumsuzluk olarak isimlendirdiği bu düşünce sistemini yaşama dair temel olarak almıştır. İnsan uyumsuzluğu kabul ettiği zaman yaşamı da kolaylaşacaktır. Ona göre yaşamın da

ölümün de bir anlamı yoktur. İnsan yaşasa da ölse de uyumsuzluk ve olmaya devam edecektir. Bu yüzdendir ki birey yaşamın anlamsızlığına, mantığa aykırılığına, tutarsızlığına ve saçmalığına rağmen yaşamayı tercih etmelidir. Uyumsuz insan, uyumsuz bir uslanma ile uyanıp, yaşamın absürtlüğüne farkına varılmalı, yaşam olduğu gibi kabul edilmeli, geleceğe dair bir umut beslenmemeli, şu anda yaşamalı, kendiyile uzlaşmalı, kendi sınırlarını bilmeli, dünyaya ve kendine yabancı olduğunun bilincinde olarak yaşamalıdır.

Film evreninde intihar eden bireylerde filmin yaratıldığı tarihsel süreç içerisindeki egemen söylemin sınırları içinde yeniden inşa edilir. Sinemanın intihar ve ölümle ilgili tek bağlantı noktası bu değildir. Sinema bir yandan ölümsüzlüğü vadederken bir yandan da içinde bulunulan anı öldürür. Filmsel evrende yeniden bir yaşam inşa eder, yeri geldiğinde bu yapıyı yerle bir eder ve izleyicisine ölümü hatırlatır. Bireyi yaşam ölüm ve intihar üzerine düşünmeye sevk eder.

Türk sinemasında ölüm ve intihar üzerine çekilen filmlerden biri de *Lütfi*'dir. Cahit Kaya Demir'in yönettiği ve ana karakteri ile aynı ismi taşıyan film, hayatında tanıdığı ve bildiği dünyadan, güzel günlerden, tatlı duygulardan eser kalmamış olan Lütfi'nin ölmek ile yaşamak arasında kalışını anlatmaktadır. Yaşamına son vermek için önce denize atlamayı, ardından kendini asmayı ve son olarak da bileklerini kesmeyi denemiştir. Ancak yaşama alışkanlığı ve insanın yok olma karşısında geri atmasına sebep olan bedenin yargısı ile intihar girişimlerini sonuçlandıramamıştır. Lütfi'nin kendine yaşamı zehir ettiği günlerin sonu ise Lütfi'nin oturduğu apartmanın görevlisi ile yaptığı anlaşma ile son bulmuştur. Apartman görevlisi Salih, hasta bir çocuğa sahiptir ve kızının sağlığına kavuşabilmesi için gerekli maddi gücü yoktur. Bir akşam Lütfi ile oturup, dertleştikleri içki masasında yaşadığı bu sorundan ve daha önce bu sorunu çözebilmek için cinayet işlediğinden bahsetmiştir. Bunu duyan Lütfi Salih'ten kendini öldürmesini istemiş ve Salih yaşadığı kararsızlığın ardından bu teklifi kabul etmiştir. Bu kabulün ardından da Lütfi'nin yaşamında değişimler meydana gelmiştir. Lütfi artık uyanır uyanmaz jilete sarılmamakta, çevresi sosyalleşmekte, gününü olduğu gibi yaşamaya başlamıştır.

Lütfi karakterinin sahte intihar girişimleri ile geçen süreci Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nın perspektifinden değerlendirildiğinde, Klonsky ve May'in iddia ettiği gibi bir kişinin intihar teşebbüsünde bulunabilmesi için acı ve umutsuzluk ile hayata olan bağlılığın kopmasının bir arada bulunması gerektiği gözlemlenmiştir. Karakter psikolojik acıya sahiptir ama geleceğe dair umudu bulunmaktadır. Salih ile gerçekleştirdiği antlaşmanın

ardından ise yaşam ile kopan bağları tamir olmuş ve boşa gideceği aşikâr olan intihar girişimleri kesmiştir. Lütfi'nin yaşadıkları *Sisifos Söyleni* açısından değerlendirildiğinde karakterin Camus'nün ortaya çıkardığı 'uyumsuz insan'a dönüşmüştür. Lütfi bir nevi kendi ile uzlaşmış, kendi sınırlarının farkına varmış, ne geçmişi ne de geleceği düşünmeden şu anı oldu gibi yaşamaya başlamış, umut etmeyi bırakmış, yaşamın ona verdikleriyle yetinmiştir. Lütfi bu süreçte uyumsuz bir uslanmayı başlatmış ancak henüz bunun farkında değildir. Ancak Salih'in onu öldürmeye geldiğinde yaşamı için Salih ile boğuşup, hayatta kalabilmek adına Salih'i öldürdüğü gün bir uyumsuz olduğunun ayrımına varabilmiştir. Lütfi artık yaşamın anlamsızlığını, dünyanın mantığa aykırılığını, tutarsızlığını ve saçmalığını görmüş, bunları kabul etmiş ve yaşama hizmet eden uyumsuzluk kavramının, var olmanın uyumsuzluğu ile davranışta bulunmuştur.

Çalışma boyunca tercih edilen filmdeki ana karakter olan Lütfi'nin intihar girişimlerinin ardında gizli olan anlamlar Üç Aşamalı İntihar Kuramı ve *Sisifos Söyleni* aracılığıyla yorumlanmıştır. Heidegger'in hermeneutiği aracılığıyla Lütfi karakterinin dünyada varoluş deneyimi çalışmanın psikolojik ve felsefi sınırları içerisinde yorumlanıp anlamlandırılmaya çalışmıştır. Bu uğraş neticesinde Lütfi karakterinin intihar deneyimini bir yardım çığılığı olarak yorumladığı, Klonsky ve May'in Üç Aşamalı İntihar Kuramı'nda iddia ettikleri gibi acı ve umutsuzluk var olması ile bağlılığın ortadan kalkmasının intihar teşebbüsü için gerekli olduğu, bireyin Camus'nün öne sürdüğü gibi yaşamın absürtlüğüne rağmen yaşamaya değer olarak görebileceği anlaşılmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

Acar, E. (2007). *Ölümlülük, ölümsüzlük ve yapay zekâ*. Altkitap.

Akdaş, C. (2022). *Türk sinemasında intihar*. Urzeni Yayınevi.

Alptekin, K., & Duyan, V. (2014). *İntihar ve intihar girişimi kavramlar, yaygınlık, müdahale, önleme ve öyküler*. Yeni İnsan Yayınevi.

Baudrillard, J. (2016). *Simgesel değiş tokuş ve ölüm* (O. Adanır, Çev.). Doğu Batı Yayınları.

- Bergman, I. (1999). *İmgeler* (G. Taşkın, Çev.). Nisan Yayınları.
- Bulut, B. P., & Demirbaş, H. (2021). Kırılma noktası: İkinci nesil intihar kuramları. *Nesne Dergisi*, 9(20), 418-431. <https://www.nesnedergisi.com/makale/pdf/1599570249.pdf>
- Camus, A. (2021). *Sisifos söyleni* (T. Yücel, Çev.). Can Yayınları.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayıncılık.
- Ceylan, N. B. (Yönetmen). (2011). *Bir Zamanlar Anadolu'da* [Film]. Zeynep Özbatur Atakan, vd.
- Durkheim, E. (2013). *İntihar* (Z. İlkelen, Çev.). Pozitif Yayıncılık.
- Freud, S. (1993). Yas ve melankoli (O. E. Berksun, & R. Uslu, Çev.). *Kriz Dergisi*, 1(2). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kriz/issue/41114/496941>
- Gülsün, F. (2019). *Albert Camus felsefesinde uyumsuzluk ve intihar* (Tez No. 569406) [Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Günday, H. (2021). *Kinyas ve Kayra*. Doğan Kitap.
- Hökelekli, H. (1991). Ölüm ve ölüm ötesi psikolojisi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(1), 151-165. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uluifd/issue/13505/163354>
- Joiner, T. (2005). *Why people die by suicide*. Harvard University Press.
- Keleş, M. (2022). *İntihar düşüncesi ile intihar girişimini ayırt edici etmenler olarak psikolojik belirleyici öğeler* (Tez No. 735015) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kissadanfilm. (2018, 6 Mayıs). LÜTFİ KISA FİLM (Kısa Film Short Movie) [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=p4aC84P_GGQ
- Kiyarüstemi, A. (Yönetmen). (1997). *Ta'm e guilass* [Film]. Abbas Kiyarüstemi, Alain Depardieu.
- Klonsky, E. D., & May, A. (2015). The Three-Step Theory (3ST): A new theory of suicide rooted in the "Ideation-to-Action" framework. *International Journal of Cognitive Therapy*, 8(2), 114-129. <https://www2.psych.ubc.ca/~klonsky/publications/3ST.pdf>
- Maris, R. W. (2019). *Suicidology: A comprehensive biopsychosocial perspective*. Guilford Publications.
- Parameshwaran, M. (2007). Understanding, interpretation and language: A reading into Heidegger's hermeneutics. In R. Ghosh & M. Ghosh (Eds.), *Language and interpretation: Hermeneutics from East-West perspective* (pp. 194-207). Northern Book Center.
- Sartre, J. P. (1985). *Varoluşçuluk* (A. Bezirci, Çev.). Say Yayınları.
- Savaş, H. (2001). *Sinema ve varoluşçuluk* (Tez No. 101687) [Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Schopenhauer, A. (2021). *Mutlu olma sanatı* (Ş. Sunar, Çev.). Can Yayınları.
- Sevinç, Z. (2014). 2000 sonrası yeni Türk sineması üzerine yapısal bir inceleme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 97-118. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dpusbe/issue/4782/65930>
- Tarkovski, A. (Yönetmen). (1986). *Offret* [Film]. Svenska Filminstitutet.
- Topakkaya, A., & Duykop, Z. S. (2018). Albert Camus'de felsefi intihar ve başkaldırı. Atlas I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, Nevşehir, Türkiye. <https://avesis.erciyes.edu.tr/yayin/2dab2c79-6fba-43d8-b6bc>

7409887b3f1c/albert-camusde-felsefi-intihar-ve-baskaldiri/document.pdf

Yavuz, Ö. Y. (2013). *Benlik kurguları intihar ve intihara yönelik tutumlar* (Tez No. 376845) [Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.

Žižek, S. (2010). Sunuş: Toplumsalın kalbindeki film (S. Ertekin, Çev.). B. Diken, & C. B. Laustsen (Ed.), *Filmlerle sosyoloji* (s. 11-15). Metis Yayınları.